

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15025268	IES As Telleiras	Narón	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Historia da arte	2º Bac.	4	116

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	7
4.1. Concrecións metodolóxicas	23
4.2. Materiais e recursos didácticos	24
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	25
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	27
6. Medidas de atención á diversidade	30
7.1. Concreción dos elementos transversais	30
7.2. Actividades complementarias	32
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	33
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	34
9. Outros apartados	36

1. Introducción

O obxecto da materia de Historia da Arte é a análise do feito artístico nas súas múltiples facetas e dimensións, non só desde unha perspectiva histórica (aspectos político, social, económico e cultural) e artística (contextualización de estilos, manifestacións artísticas e artistas), senón entendéndoo como unha manifestación da intelixencia e da creatividade humanas.

A Historia da Arte, materia coa que o alumnado tomou xa contacto na educación secundaria obrigatoria a través dos contidos de Xeografía e Historia ademais doutras de materias, está estreitamente vinculada co logro dos obxectivos de etapa e co desenvolvemento das competencias clave, especialmente no que compete ao cultivo da sensibilidade artística e ao desenvolvemento de criterios estéticos, entendidos ambos como aspectos esenciais da formación integral do alumnado e do seu enriquecemento cultural e persoal. Esta formación, en tanto que implica a comprensión da forma en que ideas e emocións se comunican de forma creativa a través de diversas manifestacións artísticas e culturais, relaciónase directamente coa competencia en conciencia e expresión culturais.

Dun modo máis indirecto, a aprendizaxe da Historia da arte contribúe ao logro da madurez intelectual e emocional do alumnado proporcionándolle o coñecemento de códigos e linguaxes e promovendo o desenvolvemento do seu propio xuízo e criterio estético. Ademais, a contribución desta materia ás competencias e obxectivos mencionados ha de procurar tanto o coñecemento das realidades do mundo contemporáneo e do seu significado estético como a adopción dunha actitude construtiva con respecto á interpretación, protección e mellora do patrimonio cultural.

A materia está estruturada ao redor de tres eixes fundamentais: a análise, a comprensión histórica, a apreciación crítica das principais manifestacións artísticas e das súas relacións co resto de dimensións e aspectos da cultura e a experiencia humana. Engadiremos a incorporación da perspectiva de xénero e a visibilización das mulleres creadoras (habitualmente excluídas do canon dominante), a educación para a preservación, mellora e uso sostible do patrimonio histórico-artístico entendido como elemento de desenvolvemento económico, social, ambiental e cultural.

Os obxectivos da materia inclúen aspectos sobre o recoñecemento, estudo e análise da diversidade de manifestacións artísticas, o emprego básico das linguaxes artísticas e do vocabulario da disciplina, a identificación das diversas funcións atribuíbles á produción artística, así como á súa maior ou menor vinculación con diferentes movementos, xéneros, estilos, épocas e artistas, a diferenciación de cambios estéticos na representación do ser humano, a comprensión contextualizada das creacións culturais como reflexo da sociedade que as xerou, o coñecemento e protección do patrimonio histórico-artístico local, nacional e internacional, e a xa citada incorporación da perspectiva de xénero ao estudo histórico da arte.

A metodoloxía empregada supón, tamén, o deseño de instrumentos múltiples e diferentes cos que valorar as accións que delimitan as competencias tendo en conta a diversidade e individualidade do alumnado.

As situacións e contextos de aprendizaxes, dotarán de maior protagonismo o alumnado promovendo o traballo en equipo, procesos de indagación e investigación, creatividade e transferencia do coñecemento adquirido. As propostas didácticas inclúen metodoloxías en que se apliquen, entre outros aspectos, a análise e a valoración argumentada, así como o uso crítico e ético da información.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar diferentes concepcións da arte ao longo da historia, seleccionando e analizando información diversa de forma crítica, para valorar a diversidade de manifestacións artísticas como produto da creatividade humana e fomentar o respecto por estas.	3				40	1-3		1-32

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Recoñecer as diversas linguaxes artísticas como unha forma de comunicación e expresión de ideas, desexos e emocións, utilizando con corrección a terminoloxía e o vocabulario específico da materia, para expresar con coherencia e fluidez os seus propios xuízos e sentimentos e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais.	1-5	1		1	12-50	1	3	2-32
OBX3 - Distinguir as distintas funcións da arte ao longo da historia, analizando a dimensión relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética da obra de arte, da súa produción e a súa percepción, para promover unha apreciación global e un xuízo crítico e informado destes.					12-40	1-3		1-2-32
OBX4 - Identificar e caracterizar os principais movementos artísticos ao longo da historia, recoñecendo as relacións de influencia, préstamo, continuidade e ruptura que se producen entre eles, para comprender os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte e fomentar o respecto e aprecio das manifestacións artísticas de calquera época e cultura.					40	1-2-3		1-2-32
OBX5 - Identificar e contextualizar espacial e temporalmente as máis relevantes manifestacións e personalidades artísticas, analizando a súa contorna social, política e cultural, e os seus aspectos biográficos, para valorar as obras e aos seus artistas como expresión da súa época e ámbito social, apreciar a súa creatividade e promover o coñecemento de diversas formas de expresión estética.					31-40	1-2-3		1-2-32
OBX6 - Coñecer e valorar o patrimonio artístico no ámbito local, nacional e mundial, analizando exemplos concretos do seu aproveitamento e as súas funcións, para contribuír á súa conservación, o seu uso comprometido a favor da consecución dos Obxectivos do Desenvolvemento Sostible e promoción como elemento conformador da identidade individual e colectiva, e como dinamizador da cultura e da economía.					40	1-2-3	1	1-2-32
OBX7 - Distinguir e describir os cambios estéticos e os diferentes canons de beleza ao longo da historia da arte, realizando análises comparativas entre obras de diversos estilos, épocas e lugares, para formarse unha imaxe axustada de si mesmo e consolidar unha madurez persoal que permita mostrar sensibilidade e respecto cara á diversidade superando estereotipos e prexuízos.					11-31-40	1-3		1-32

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX8 - Integrar a perspectiva de xénero no estudo da historia da arte, analizando o papel que ocuparon a muller e a imaxe que dela se deu nos diferentes estilos e movementos artísticos, para visibilizar as artistas e promover a igualdade efectiva entre mulleres e homes.	5				31	1-2-3		1-2-32

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Introdución á Historia da Arte. Arte clásica: Grecia e Roma. Arte bizantina.	<p>Entenderemos a actividade artística como actividade creativa e expresión do ser humano (realidade, emocións, ideas). Afondaremos nos fundamentos da arte respecto á linguaxe formal segundo a época (estilos e tendencias), os aspectos sociolóxicos, técnicos, plásticos, iconográficos, semiolóxicos, etc. Realizaremos unha aproximación ao procedemento da análise da obra de arte fixando a nosa atención nas das principais manifestacións artísticas (arquitectura, escultura e pintura).</p> <p>Estudaremos as características e obras da arte clásica grecorromana, berce da cultura occidental, examinaremos exemplos de Hispania durante a Idade Antiga.</p> <p>Tamén consideraremos as achegas á primeira arte cristiá e á evolución artística a comezos da Idade Media coa arte bizantina.</p>	16	31	X		
2	Arte medieval: prerrománica, románica e gótica.	<p>Tras as invasións bárbaras e a caída do Imperio Romano de Occidente, prodúcese unha rexionalización da arte fronte á unidade estilística anterior. Investigaremos a arte prerrománica española e a súa incidencia en Galicia (artes visigoda, asturiana e arte de repoboación ou mozárabe).</p> <p>Abordaremos a arte románica, desde finais do século X ata principios do XII, nos reinos cristiáns da península Ibérica (facendo especial fincapé no reino de Galicia) e a súa difusión por Europa. Desta arte, a primeira</p>	17	25	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	Arte medieval: prerrománica, románica e gótica.	<p>arte de carácter internacional, analizaremos a unidade estilística e a mestura conceptos artísticos nas obras.</p> <p>Investigaremos as obras do novo estilo gótico (desde mediados do século XII). Observaremos como a arte gótica, tamén unha arte internacional (concepción universalista con variantes rexionais), se manterá ata o século XIV e nalgunhas zonas España ata o século XVI.</p> <p>Na transición ao Renacemento veremos obras do Trecento italiano, os "primitivos flamengos" e O Bosco.</p>	17	25	X		
3	Arte renacentista.	<p>A principios do século XV comeza en Italia unha renovación das artes baixo o patrocinio da Igrexa católica xunto á aparición de grandes familias que exerceron o mecenazgo artístico. Indagaremos na obra dos artistas dos grandes períodos do Renacemento italiano: Quattrocento (nova linguaxe artística a partires da reformulación da linguaxe clásica), Cinquecento (o clasicismo da expresión artística) e Manierismo.</p> <p>Tamén estudaremos o Renacemento en España (arquitectura do Plateresco ao estilo Herreriano) para rematar cun artista moi persoal, un xenio que se afasta das clasificacións, o Greco, un dos máis xenuinos representantes do Manierismo pictórico.</p>	17	20		X	
4	Arte barroca e neoclásica.	<p>Esténdese desde principios do século XVII hasta mediados do século XVIII un estilo caracterizado pola profusión decorativa, o dinamismo e o sentido teatral. Estudaremos a grande influencia da Igrexa contrarreformista. Influenciado directamente polo barroco italiano, veremos como a arte Barroca de difunde polo resto de Europa impulsado pola monarquía absoluta.</p> <p>Fixaremos a nosa atención no urbanismo e arquitectura en Roma, o Barroco compostelán, a escultura barroca italiana e a imaxinería española, o tenebrismo de Caravaggio e o papel da muller artista.</p> <p>No caso español analizaremos a evolución do estilo pictórico dun xenio que acadou prodixiosos logros técnicos, excelentes composicións e cultiva case todos os</p>	17	15		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Arte barroca e neoclásica.	xéneros: Velázquez. Opostamente ao Barroco estudaremos o Neoclasicismo, no que destaca a arquitectura.	17	15		X	
5	Arte do século XIX.	O século XIX foi unha época de moitas transformacións. Os grandes imperios e os cambios sociais e ideolóxicos veranse reflexados nas diversas correntes culturais. No caso español analizaremos a personalidade independente de Goya a través da súa obra pictórica. Veremos a evolución artística do Neoclasicismo ao Impresionismo e Posimpresionismo. Faremos mención especial á evolución da situación da muller artista.	15	10			X
6	Arte dos séculos XX e XXI.	Acontecementos como o crecemento das cidades modernas ou as consecuencias das dúas guerras mundiais marcaron a evolución da arquitectura e das artes plásticas a través das vangardas. A arte da primeira metade do século XX coas primeiras vangardas (Expresionismo, Fauvismo, Cubismo, Abstracción, Dadaísmo e Surrealismo) nas artes plásticas. A muller artista. A arquitectura continuará co seu camiño de exploración. Abordaremos as principais tendencias artísticas do século e descubriremos os novos medios expresivos (por exemplo a cultura visual de masas). Incidiremos na renovación da linguaxe arquitectónica coas arquitecturas funcional e orgánica A arte da segunda metade do século XX ao noso tempo, a universalización da arte. Do funcionalismo á arquitectura de autor. Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade e a evolución do papel da muller artista.	18	15			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Introdución á Historia da Arte. Arte clásica: Grecia e Roma. Arte bizantina.	31

1	Introdución á Historia da Arte. Arte clásica: Grecia e Roma. Arte bizantina.	31
---	---	----

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.	TI	10
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.		
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debate sobre a definición de arte. O concepto da arte ao longo da historia. - A linguaxe artística: a arte como forma de comunicación. A variedade de códigos e linguaxes. Símbolos e iconografía na arte. A subxectividade creadora. A complexidade da interpretación. O xuízo estético. - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como instrumento máxico-ritual ao longo da historia.

Contidos

- A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX.
- O clasicismo grego: antecedentes, plenitude e helenismo.
- A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas.
- Arte e romanización: a obra civil romana.
- A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX.
- Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista.
- Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade.
- A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica.
- A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte.
- Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos.
- Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte.
- Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente.
- O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía.
- Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
2	Arte medieval: prerrománica, románica e gótica.	25

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abranga diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abranga diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa femineidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.		
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.	TI	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas. - A arte prerrománica en España. A arte románica e gótica. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX. - Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista. - Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica. - A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos. - Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente. - O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía. - Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
3	Arte renacentista.	20

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangan diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.	TI	10
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.		
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - A arte renacentista: Quattrocento e Quinquecento. O Renacemento en España: Juan de Herrera e O Greco. - Pintura e perspectiva: a conquista da terceira dimensión.

Contidos

- A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX.
- Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista.
- Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade.
- A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica.
- A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte.
- Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos.
- Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente.
- O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía.
- Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
4	Arte barroca e neoclásica.	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abranga diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abranga diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.2 - Coñecer as principais figuras femininas da historia da arte, dándolle visibilidade á muller como artista, analizando o contexto político, social e cultural no que desenvolveron a súa produción artística e recoñecendo o seu esforzo por facerse valer nel.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.		
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.	TI	10
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas. - Barroco e Contrarreforma en Italia e España: obras esenciais en arquitectura, escultura e pintura. Arquitectura barroca galega. - Pintura e perspectiva: a conquista da terceira dimensión. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX. - O papel das academias no século XVIII. O neoclasicismo. - Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista. - Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade. - A arte como expresión dos avances tecnolóxicos: desde a Revolución Industrial ata a era dixital. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica. - A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos. - Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte. - Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente. - O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía. - Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
5	Arte do século XIX.	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.2 - Coñecer as principais figuras femininas da historia da arte, dándolle visibilidade á muller como artista, analizando o contexto político, social e cultural no que desenvolveron a súa produción artística e recoñecendo o seu esforzo por facerse valer nel.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.	TI	10
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.		
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX. - A arte como idioma de sentimentos e emocións. A natureza e a representación das emocións. O romanticismo.

Contidos

- Pintura española do século XIX: Goya.
- A arte como medio de progreso, crítica e transformación sociocultural desde o pensamento ilustrado ata o século XIX. O realismo.
- Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista.
- Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade.
- A pintura impresionista.
- Vanguardas e novas formas de expresión.
- A arte como dispositivo de dominación e control: desde o século XIX á sociedade contemporánea.
- A arte e o seu valor propagandístico: desde o século XIX á actual sociedade de consumo.
- A arte como expresión dos avances tecnolóxicos: desde a Revolución Industrial ata a era dixital.
- Arte e realidade: imitación e interpretación. A revolución da fotografía e do cinema.
- A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica.
- A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte.
- Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos.
- Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente.
- O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía.
- Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
6	Arte dos séculos XX e XXI.	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.	PE	90
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do estilo artístico en relación co seu contexto histórico-artístico.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Clasificar, analizar e comentar obras significativas da Historia da Arte, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). Xustificar a clasificación e comentar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.		
CA3.2 - Coñecer as principais figuras femininas da historia da arte, dándolle visibilidade á muller como artista, analizando o contexto político, social e cultural no que desenvolveron a súa produción artística e recoñecendo o seu esforzo por facerse valer nel.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para o análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.		
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Explicar mediante producións históricas propias e alleas a definición de arte como concepto histórico-cultural. Entender a arte como unha forma de comunicación cos seus propios códigos de transmisión.		
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	O alumnado é capaz de crear comentarios de obras artísticas utilizando as ferramentas propias para a análise dunha obra concreta: elementos técnicos, formais e estilísticos.	TI	10
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso de creación artística.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sostible de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a conservación e promoción do patrimonio artístico.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Explicar mediante producións propias e alleas o proceso que conforma a identidade individual e colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - A arte como idioma de sentimentos e emocións. A natureza e a representación das emocións. O romanticismo. - Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista. - Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade. - Vanguardas e novas formas de expresión. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde o século XIX á sociedade contemporánea. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o século XIX á actual sociedade de consumo. - A arte como medio de progreso, crítica e transformación sociocultural desde o século XX á actualidade. - A arte como expresión dos avances tecnolóxicos: desde a Revolución Industrial ata a era dixital. - Arte e realidade: imitación e interpretación. A revolución da fotografía e do cinema. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica. - A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos. - Arquitectura do século XX. Principais arquitectos do século XX.

Contidos

- Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte.
- Arquitectura, urbanismo e deseño sostible. A contribución da arte aos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Arte e medio ambiente.
- O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sostibles. Museografía e museoloxía.
- Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía debe ser variada e axeitada ás características e aos ritmos de aprendizaxe do alumnado, debe ser tamén activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o colaborativo do alumnado, co fin de que os contidos se convertan en coñecementos aplicables con eficacia a situacións reais e aos estudos posteriores. Trataremos que a vinculación da materia coa realidade na que opera o alumnado sirva de motivación de cara á materia.

A intervención educativa na materia de Historia da Arte desenvolverá ou seu currículo e tratará de asentarse de xeito gradual e progresivo as aprendizaxes que lle faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da materia e, en combinación co resto de materias, unha adecuada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa. O obxectivo prioritario é conseguir unha clase activa e participativa afastada do exclusivo protagonismo do docente como mero subministrador dos contidos da materia. Dado que as competencias clave están ligadas a un desempeño eficaz nun contexto determinado, as situacións de aprendizaxe deseñadas para o seu desenvolvemento nesta materia de Historia da Arte, incorpora tarefas que contextualizan as aprendizaxes e que permiten avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. Será unha metodoloxía dirixida a implicar ao alumnado na aprendizaxe para que adquiran as habilidades que lles permitan construír os seus propios esquemas explicativos para comprender o mundo no que viven, construír a súa propia identidade, que poidan interactuar en situacións variadas e para que continúen aprendendo.

En definitiva, na aula combinarase a explicación teórica por parte do profesorado (clasificación, contextualización histórico-artística e análise estilístico da obra de arte xustificando a clasificación e comentando cada obra seguindo os enfoques metodolóxicos da Historia da Arte) cunha metodoloxía baseada no sistema de reconstrución, é dicir, o alumnado elaborará os contidos a partir dos materiais de traballo (apuntamentos ou os diversos materiais proporcionados polo profesorado) nunha tarefa cotiá dirixida e orientada polo profesorado. Con isto intentarase evitar unha excesiva memorización de contidos, pero sen renunciar, como complemento, a unha aprendizaxe significativa.

Pola súa parte, o profesorado despregará os recursos didácticos necesarios que permitan desenvolver os contidos propios da materia, relacionados coas competencias clave e cos criterios de avaliación, para poder acadar así os obxectivos do currículo. O profesorado deberá buscar situacións próximas ao alumnado para que este poida aplicar en diferentes contextos os contidos dos saberes básicos que conforman cada unha das competencias clave; creará contextos e situacións que representen retos para o alumnado, que os invite a cuestionarse os seus saberes actuais, que os obrigue a ampliar a súa perspectiva, a contrastar o seu parecer, a xustificar e a interpretar con rigor.

Prestará atención á diversidade do alumnado, co uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do mesmo, favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo. Así mesmo porá en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten dificultades. Porá en práctica estratexias nas que o alumnado exercite tanto procesos instrumentais como actitudes para promover a capacidade transformadora de todo saber desde a responsabilidade cívica, baseada na autonomía persoal e o respecto ás persoas e ao patrimonio artístico no contexto actual de cambios e incertezas.

Para poñer en práctica o dominio dos contidos básicos das Ciencias Sociais e en concreto da Historia da Arte o alumnado levará a cabo traballos de investigación de maneira individual ou grupal.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Apuntamentos do profesor
Fichas fotocopiáveis
Recursos ABAU e grupo de traballo de Historia da Arte (CIUG)
Aula virtual do centro
Información aportada por webs de contidos artísticos
Presentacións interactivas por medio de apps
Material audiovisual
Gamificación

Para a práctica e desenvolvemento na aula contamos cunha grande diversidade de recursos utilizables para cada momento didáctico ou metodoloxía a empregar.

- Os apuntamentos elaborados polo profesorado son un apoio para o alumnado xa que aglutina todas as unidades que se van traballar ao longo do curso e tamén lle ofrecen información para resolver as diversas actividades a desenvolver. Non obstante, débese ter en conta que non debe determinar a función do profesorado nin a súa metodoloxía, polo que o profesorado, como profesional que é, determinará e xestionará o seu uso. Ademais empregárase material complementario, elaborado polo profesorado, que se acomode aos diferentes ritmos de aprendizaxe que se poden dar na aula.

- O alumnado traballará con fichas nas que porá en práctica as tarefas de interpretación de datos, sintetización de contidos, corrección na expresión escrita,

etc.

- Acudiremos á información e orientacións presentadas pola da CIUG na súa páxina web (exames ABAU de anos anteriores, información do grupo de traballo de Historia da Arte).

- Así mesmo, o profesorado utilizará o espazo co que conta a materia de Historia da Arte na aula virtual do centro a través da cal o alumnado ten acceso a presentacións que reforzan a asimilación de contidos e serve de plataforma para facer propostas de traballo (visualizar vídeos, comentar obras, etc.).

- Empregaranse diferentes materiais relacionados coas TIC, buscando unha maior diversificación, para dar cobertura aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado (Información aportada por webs de contidos artísticos, presentacións interactivas por medio de apps, material audiovisual, ...).

- Na medida do posible acudiremos á gamificación trasladando a mecánica dos xogos á aprendizaxe coa fin de obter mellores resultados. Esta técnica de aprendizaxe daralle un punto divertido e lúdico ao proceso de ensino-aprendizaxe.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A Avaliación Inicial realizarase nos primeiros días de clase, destinada a comprobar a capacidade de expresión, corrección formal, análise, coherencia expositiva e coñecementos previos do alumnado.

Un instrumento desta avaliación pode ser unha Proba

inicial que pode constar dos seguintes apartados:

- Competencia lectora: actividades relacionadas coa comprensión de textos escritos.
- Conceptos e expresión escrita: cuestións sobre aspectos básicos da Historia da Arte, que ademais permitirán avaliar a coherencia e a corrección gramatical e ortográfica.
- Elaboración de sínteses ou esquemas, mapas conceptuais..., comentario guiado dunha obra de arte que permita coñecer se o alumnado domina os procedementos básicos da nosa área.

Nas sesións de Avaliación Inicial programadas no Centro, trataranse os casos dos alumnos/as aos que se lle detecten carencias básicas para tomar as medidas oportunas na Xunta avaliadora. Ademais, na parte que corresponde ao noso Departamento, os resultados de dita proba poderán orientarnos cara ao establecemento das estratexias de aprendizaxe e a realización das actividades de reforzo máis axeitadas para cada alumno/a.

Tamén indicar que proba inicial ou diagnóstica realizarase, de forma oral, ao comezo de cada Unidade Didáctica coa finalidade de saber os coñecementos previos que ten o alumnado sobre o tema que se vai abordar para, a partir deles, seguir construíndo os seus saberes. Outro aspecto importante destas probas diagnósticas é que permiten detectar as posibles confusións e incorreccións que o alumnado ten sobre os contidos a tratar e que precisan aclaración e rectificación.

Por último, puntualizar que estas probas iniciais non teñen

por que ser valoradas numéricamente, xa que non entran no cómputo de cálculo da cualificación do alumnado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	16	17	17	17	15	18	100
Proba escrita	90	90	90	90	90	90	90
Táboa de indicadores	10	10	10	10	10	10	10

Criterios de cualificación:

A avaliación do curso establécese segundo uns instrumentos de avaliación que diferenzan probas escritas [PE] e táboa de indicadores [TI], resultando que as probas escritas terán un valor do 90% e o as táboas de indicadores un 10%.

Probas escritas:

- Sempre que o permita a dinámica e temporalización do curso realizaranse en cada avaliación dúas probas escritas (1º e 2º parcial). Ditas probas suporán o 90% da cualificación e constarán de:

a) Definición de conceptos.

b) Comentario de obras de arte.

- Sempre se especificará o valor de cada pregunta, entendendo que se está contestada correctamente levará a puntuación máxima pero, de non ser así, a puntuación diminuírá en consonancia cuns criterios obxectivos que o docente ten previamente fixados.

- Os contidos mínimos das primeiras avaliacións poden

estar presentes nas seguintes avaliacións.

- A falta de asistencia a un exame só se poderá xustificar mediante documentación oficial (informe médico, etc) para ter dereito facer outro exame coa mesma materia. De non existir o xustificante regulamentario, o exame se cualificará con insuficiente cero.

- Copiar nun exame (utilizando calquera medio) supoñerá a retirada inmediata do exame e a súa cualificación con insuficiente cero.

Táboa de indicadores:

- En cada avaliación valorarase cun 10% da nota a presentación (oral e/ou escrita) de comentarios de obras de arte. Neste tipo de actividades avaliarase a capacidade de síntese e análise, a comprensión e desenvolvemento das actividades, a calidade, exposición, presentación do traballo... Para a corrección destes traballos poden empregarse rúbricas adaptadas a cada tarefa.

- Os alumnos e alumnas de 2º de BAC deben de ter a responsabilidade de cumprir os prazos e as condicións de entrega indicados pola docente, por iso é importante destacar que NON se corrixirá nin se terá en conta para a avaliación ningún traballo, exercicio, comentario ou calquera tipo de tarefa que NON se realice e entregue en prazo.

Nota da avaliación será o resultado de:

Nota Avaliación = [(Media de PE * 90) + (Media T.I. * 10)] / 100.

A valoración obtida mediante o seguimento dos instrumentos anteriores permitirá coñecer a cualificación

do alumno/a en cada trimestre do curso. A avaliación estará aprobada cando a cualificación sexa de 5 puntos ou superior. No caso de resultar unha avaliación suspensa levarase a cabo un plan de recuperación, tal e como se explica no apartado "Criterios de recuperación"..

Cualificación final de curso terase en conta o peso porcentual ou ponderado que se aplicou ás unidades de cada avaliación, polo tanto será o resultado de:

Nota final = $[(\text{Nota } 1^{\text{a}} \text{ aval.} * 33) + (\text{Nota } 2^{\text{a}} \text{ aval.} * 34) + (\text{Nota } 3^{\text{a}} \text{ aval.} * 33)] / 100.$

Os alumnos e as alumnas que teñan unha nota media de 5 puntos ou superior terán superada a materia. Os alumnos e alumnas que non cheguen a esa nota media terán outra oportunidade para recuperala, tal e como se explica no apartado "Criterios de recuperación".

Criterios de recuperación:

Ao longo do curso o/a docente facilitará material de apoio e reforzo aos alumnos e alumnas que teñan unha avaliación suspensa e estará a disposición do alumnado para realizar as aclaracións e correccións pertinentes encamiñadas a solucionar o seu déficit na materia.

- Os alumnos e alumnas que, tras finalizar as probas da 3ª avaliación, teñan unha nota media inferior a 5 puntos (media das tres avaliacións parciais) por ter algunha/s avaliación/s suspensa/s terán a oportunidade de facer unha proba de recuperación de dita/s avaliación/s, que será sinalada antes da data fixada por Xefatura para a sesión da Avaliación Final Ordinaria de 2º Bacharelato no mes de maio. Esta proba de recuperación puntuaranse sobre dez e figurará nela o valor de cada pregunta.

- Feita a proba de recuperación anteriormente mencionada:

a) No caso de aprobar a/s avaliación/s na recuperación, a nota obtida será a que compute para a nota media final da Avaliación Ordinaria.

b) No caso de que a nota da recuperación sexa inferior a 5, utilizarase para a media final a nota máis alta das dúas obtidas.

- Os alumnos e alumnas que, tras o proceso de recuperación teñan unha nota media inferior a 5 (media das tres avaliacións parciais), deberán presentarse a unha Proba Extraordinaria no mes de xuño.

Dende a Avaliación Final Ordinaria de 2º de Bacharelato ata o remate do curso realizaranse actividades de preparación da ABAU para o alumnado que aprobase o curso e desexe presentarse a dita proba, ademais de actividades de apoio, reforzo e recuperación para o alumnado que deba presentarse á Proba Extraordinaria.

- A proba da Convocatoria Extraordinaria celebrarase segundo o calendario que elabore Xefatura de Estudos. A cualificación será a obtida na Proba obxectiva Extraordinaria, na que se empregará unha estrutura idéntica ás probas escritas realizadas durante o curso.

6. Medidas de atención á diversidade

As medidas ordinarias de atención á diversidade responden ás instrucións da Orde do 8 de setembro de 2021 que regula a atención á diversidade do alumnado na que se indica que, en coordinación co profesorado titor e o Departamento de Orientación, deseñárase unha Avaliación Inicial que facilite a detección das necesidades do alumnado. Ao longo do curso e, segundo a evolución e necesidades concretas de cada alumno/a, poderanse levar a cabo as medidas necesarias para o correcto desenvolvemento da atención á diversidade.

O profesorado seleccionará de entre todos os contidos os que mellor se adapten aos niveis do seu alumnado. O proceso de avaliación servirános tamén para facer o tratamento diferenciado ao distinto alumnado. Utilizando as diferentes actividades propostas nesta programación, descubriremos as carencias e deficiencias fundamentais e, por conseguinte, propoñeremos as tarefas axeitadas para alcanzar os obxectivos específicos adecuados ao alumnado.

- Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, dificultades específicas de aprendizaxe por trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo, por condicións persoais ou de historia escolar,... estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poidan alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado.

- Así, estableceranse as medidas oportunas para os alumnos/as con dificultades específicas de aprendizaxe por TDAH/TDA, tales como adaptación de instrumentos e, e de ser o caso, tempos e apoios que aseguren unha correcta avaliación deste alumnado. De igual xeito, buscarase a localización máis idónea na aula, de forma que estean sentados cerca da mesa do/a profesor/a e, na medida do posible, ao lado de compañeiros/as que lle sirvan de referente de tranquilidade, de orde e axuda.

- En cada unidade propónse unha asimilación progresiva, de menor a maior dificultade, dos conceptos e aplicación destes á análise das obras de arte. Para os contidos de maior dificultade, procurarase proporcionar aos alumnos e alumnas:

- Esquemas e/ou sínteses cos conceptos fundamentais.
- Actividades con diferentes graos de profundización.
- Páxinas de referencia para resolver dúbidas e/ou ampliar coñecementos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Comprensión lectora, expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Competencia dixital, webs e apps		X	X	X	X	X
ET.4 - Fomento do espírito crítico e científico		X	X	X	X	X
ET.5 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Convivencia: respecto pola diversidade étnico-cultural e igualdade de xénero		X	X	X	X	X
ET.7 - Creatividade	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Serán traballados todos os elementos transversais, en especial:

- A comprensión lectora e a expresión oral e escrita, pois o alumnado vai ter que ler en diferentes formatos e redactar resumos, opinións, textos, comentarios artísticos, etc.
- A Tecnoloxía da Información e a Comunicación (TIC) insistirá na competencia dixital e a comunicación audiovisual, resaltando o uso de webs e apps específicas, esta será aproveitada en todas as unidades pois servirán de apoio á práctica docente.

O resto dos elementos transversais tamén serán abordados en maior ou menor medida en case todas as unidades:

- O emprendemento tamén se considera importante por canto se pretende que o alumnado realice propostas e promova unha actitude proactiva e participativa que enriquezan o clima da aula en relación ao proceso de creación artística..
- Importante na materia de Historia da Arte será a educación emocional e en valores como actitude do alumnado na aula de respecto e tolerancia pola diversidade.

Ademais dos elementos transversais traballados nos anteriores epígrafes, traballaranse tamén de forma específica os seguintes elementos transversais:

- Como tema transversal incluírase a comunicación pois vanse promover os debates ordenados nos que se

cumpran as normas de respecto e a tolerancia polas opinións contrarias que, en definitiva, conlevan a unha actitude cívica e a asunción dos valores constitucionais e democráticos.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida.

- A prevención da violencia de xénero, e de todo tipo de violencia contra as persoas.

- Elementos curriculares relacionados coas identidades individual e colectiva, a conservación e promoción do patrimonio artístico, .

Pretendemos así que o noso alumnado teña unha visión global sobre o patrimonio artístico e sobre as complexas relacións sociais, que deben estar marcadas polos valores éticos da tolerancia, a igualdade, a liberdade, a xustiza, a solidariedade e a sostibilidade.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visitas a exposicións e museos	Actividade complementaria	X	X	X
Viaxes culturais	Actividade complementaria		X	X
Roteiros histórico-artísticos	Actividade complementaria		X	

Observacións:

O Departamento acóllese á posibilidade de realizar algunha actividade programada polo Concello de Narón que se axuste ao temario da materia, para coñecer, por exemplo, o patrimonio etnográfico, cultural ou artístico do Concello.

Entendemos que todas as actividades complementarias axudan a potenciar a motivación, a comprensión e a aprendizaxe do alumnado, así como a saír da rutina. Permiten afondar nos contidos do currículo e comprobar a súa aplicación real. A nivel persoal, facilitan a socialización do alumnado, desenvolver a súa creatividade e descubrir as súas habilidades fóra do ámbito escolar.

Estas actividades estarían organizadas en tres fases:

- Primeira fase: preparación na aula, previa á saída, da UD correspondiente.
- Segunda fase: a visita programada e organizada, o disfrute da actividade.
- Terceira fase: avaliación e comprobación dos saberes adquiridos por medio da actividade.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Realizouse a avaliación inicial.
Os obxectivos didácticos están ben formulados.
A selección e temporalización dos contidos e actividades foi axustada.
Empregáronse diferentes instrumentos de avaliación.

Os criterios de avaliación e cualificación foron claros e axustados.
Metodoloxía empregada
Consigue motivar ao alumnado: as actividades foron variadas e motivadoras.
Os contidos e actividades relacionáronse cos interese do alumnado.
Atende e resolve as dúbidas
Revisa a realización das tarefas

Descrición:

Cada trimestre os membros do Departamento reflexionarán sobre a avaliación dos procesos de ensinanza e da práctica docente.

Os criterios de análise e os indicadores de logro utilizados versarán sobre a programación (obxectivos, contidos e temporalización, criterios de avaliación), o desenvolvemento da mesma (contidos, actividades, distribución do tempo, recursos..) e a avaliación (avaliación inicial, instrumentos axeitados, criterios de cualificación...). Empregaranse niveis de indicadores de logro cunha escala de valoración que irá de Boa a Aceptable e Mellorable.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O profesorado realizará o seguimento da Programación atendendo á súa temporalización, criterios de avaliación establecidos, contidos a impartir, metodoloxía, etc..., todo isto coa finalidade de ir axustando e incluso modificando aqueles aspectos didácticos que crea convenientes para que dita Programación resulte máis real, aplicable e operativa.

A Programación avaliarase a través do documento

Avaliación dos procesos de ensinanza e da práctica docente que todos os membros do Departamento cobren e que é obxecto de reflexión nas reunións de Departamento posteriores e nas CCP. Nel establécense os criterios de análise e os indicadores de logro.

Os criterios utilizados polos Departamentos Didácticos do IES As Telleiras para avaliar a Programación son os seguintes:

1.- A adecuación de obxectivos, contidos, criterios de avaliación ás características e necesidades do alumnado.

2.- A adecuación de procedementos e instrumentos de avaliación ás características e necesidades do alumnado.

Os indicadores de logro para estes aspectos fan referencia ao éxito académico acadado polo alumnado (porcentaxe de aprobados). Establécese no bacharelato un mínimo do 70%. Cando se considere que a Programación é mellorable nestes aspectos, será necesaria unha reflexión por parte do Departamento que leve a atopar as causas e a buscar solucións para ter en conta na elaboración da Programación do curso seguinte.

3.- O grao de desenvolvemento da Programación Didáctica.

Se o grao de desenvolvemento da Programación é inferior a un 75% procederase do mesmo xeito que no apartado anterior.

Toda esta información será valorada polos membros do Departamento indicando, sobre todo, as posibles razóns das dificultades do desenvolvemento da Programación (masificación das aulas, clima da aula, aproveitamento dos

recursos, dificultades engadidas para atender á diversidade, perda de sesións de clase, etc.). Con todo isto se elaborará un informe detallado nas actas do Departamento.

Finalmente, na memoria final de curso aparecerán recollidas as propostas de mellora que fose necesario poñer en práctica nos cursos sucesivos, procurando ir axustando a Programación á temporalidade e á realidade

9. Outros apartados